

Шувар Іван

д-р с.-г. н., професор

Бінерт Богдан

канд. с.-г. наук, доцент

Львівський національний аграрний університет

Дубляни, Україна

ПРОДУКТИВНІСТЬ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО ЗАЛЕЖНО ВІД ОБРОБІТКУ ГРУНТУ І ЗАСТОСУВАННЯ ГЕРБІЦИДІВ

Сучасне аграрне виробництво передбачає мінімальні і нульові технології обробітку ґрунту, інтегровані системи удобрення та внесення хімічних засобів захисту рослин, використання високопродуктивних адаптованих до ґрунтово-кліматичних умов сортів і гібридів [2, 5].

Розвиток системи альтернативного землеробства передбачає використання систем мінімального механічного обробітку ґрунту з використанням засобів захисту рослин для контролювання чисельності бур'янів в агроценозах [1].

Дослідження багатьох вчених і результати виробничого випробування в різних ґрунтово-кліматичних зонах свідчать про доцільність поєднання у сівозміні мілкого, поверхневого і безполицевого обробітків з оранкою [3, 4].

Мета дослідження – вивчити вплив інтенсивності обробітку ґрунту і ступеня насичення сівозміни гербіцидами на продуктивність ячменю ярого.

Об'єкт дослідження – поле ячменю ярого в чотирипільній польовій сівозміні стаціонарному польовому досліді Львівського НАУ з таким чергуванням культур: 1. Соя. 2. Пшениця озима. 3. Картопля. 4. Ячмінь ярий.

Ґрунт темно-сірий опідзолений легкосуглинковий, орний (0-30см) шар характеризується такими агрофізичними та агрохімічними показниками: щільність ґрунту та його будова близькі до оптимальних, уміст гумусу – 2,64%, яка з глибиною стрімко знижується, гідролітична кислотність – 1,8-2,2 мг/екв. на 100 г ґрунту, уміст легкогідролізованого азоту та обмінного калію низький, але рухомим фосфором забезпечений середньо.

У досліді вивчали два чинники: А – система обробітку ґрунту (традиційна – оранка плугами ПЛН-3-35 на глибину 20-22 см, передпосівний обробіток на 5-6 см, комбінована – мілка оранка на глибину 14-16 см, розпушування комбінованим агрегатом на 5-6 см, передпосівний обробіток на 3-5 см, енергоощадна – ранньовесняний обробіток на 8-10см, передпосівний обробіток на 5-6 см); Б – 5 варіантів за ступенем насичення сівозміни гербіцидами: 1 – без гербіциду (0%); 2 – гранстар у посівах пшениці (25%); 3 – гранстар у посівах пшениці озимої + тітус у посівах картоплі (50%); 4 – гранстар у посівах пшениці озимої + тітус на картоплі + базагран М 1,5-2 л/га у полі ячменю ярого (75%); 5 – крім гербіцидів, що вносили у 4-му варіанті 2М-4ХМ у посівах сої (100%). Безпосередньо в агроценозі ячменю ярого вносили гербіцид у варіантах насичення сівозміни гербіцидами на 75 і 100%, інші гербіциди проявляли свій вплив на забур'яненість у післядії.

Площа посівної ділянки – 158 м², облікової – 86 м² за триразового повторення, розміщення варіантів систематизоване. Висівали ячмінь рядковим способом сівалкою СЗУ-3,6 у другій декаді квітня. Норма висіву ячменю ярого сорту Сонцедар – 4,0-4,5 млн. схожих насінин на 1 га.

Нами встановлено, що на забур'яненість посівів ячменю ярого впливає система комбінованого обробітку ґрунту і гербіцид. Перший облік забур'яненості на час сходів

культури показав, що в усіх варіантах досліджу кількість бур'янів на 1 м² була практично однаковою, однак встановлено тенденцію до зменшення забур'яненості за традиційної системи обробітку ґрунту. Через 15 днів після внесення гербіциду базагран М (2-й облік) у варіанті комбінованої системи обробітку ґрунту (насичення сівозміни гербіцидами на 75; 100%) забур'яненість агроценозу ячменю зменшилась до 27,5-26,8 шт./м², що на 38,8-39,1 шт./м² менше, ніж у варіанті без внесення гербіциду (контроль).

На забур'яненість агроценозу ячменю ярого впливало внесення у фазі кушіння гербіциду базагран М. При цьому забур'яненість зменшувалась на 60,0-61,1%. За комбінованого обробітку ґрунту у варіанті зростанням показника насичення сівозміни гербіцидами на час збирання врожаю (3-й облік) встановлено тенденцію до зменшення забур'яненості агроценозу культури.

На основі багаторічного дослідження встановлено, що найвищу продуктивність агроценозу ячменю отримано за системи комбінованого обробітку ґрунту і насичення сівозміни гербіцидами на 75-100% – у середньому 60,7-61,5 ц/га кормових одиниць.

Висновки. Застосування системи комбінованого обробітку ґрунту і насичення сівозміни гербіцидами на 75-100% на темно-сірому лісовому опідзоленому ґрунті західного Лісостепу забезпечує зростання продуктивності ячменю ярого 3,9-4,7 ц/га кормових одиниць порівняно до контролю.

Список використаних джерел

1. Бінерт Б. І. Шувар І. А. Продуктивність ячменю ярого залежно від системи обробітку ґрунту і ступеня насичення сівозміни гербіцидами. *Вісн. Львів. держ. аграр. ун-ту: Агрономія*, 2004. № 10. С 116-120.
2. Науменко Д. М. Обробіток ґрунту і забур'яненість посівів у західному Поліссі. *Землеробство*. 2000. № 74. С. 31-37.
3. Ситник В. П., Медведєв В.В. Обробіток ґрунтів в Україні: плужний, мінімальний, нульовий ? *Вісник аграрної науки*. 2007. № 2. С. 3-8.
4. Шувар І. А. Екологічні основи зниження забур'яненості агрофітоценозів : навч. посібник. Львів : „Новий Світ-2000”, 2008. 496с.
5. Шувар І. А., Корпіта Г. М. Ефективність застосування гербіцидів у посівах ячменю ярого і картоплі в умовах Західного Лісостепу. *Аграрний вісник Причорномор'я. Збірник наукових праць. А 25. Сільськогосподарські науки*. 2016. Вип. 79. С. 61-68.

